

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

07.12.2022. Nr. 1.7-2/1192

Uz 27.09.2022. Nr.b/n

Jelgavas valstspilsētas pašvaldībai

Personu apvienībai “Civitta”

Par A/S “Jelgavas siltumtīklu uzņēmums”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi ir saņēmusi Jelgavas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) un SIA “Civitta Latvija” sagatavoto izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) par pašvaldības A/S “Jelgavas siltumtīklu uzņēmums” (turpmāk – Sabiedrība).

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka Pašvaldība ir veikusi VPIL 88. panta otrajā daļā paredzēto rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, kā arī viedokli ir sniegusi nevalstiskā organizācija, KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

Biedrības “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK) ieskatā, publiskā pārvalde var iesaistīties komercdarbībā, ja tā izpilda vismaz vienu no diviem kritērijiem: 1) publiskas pārvaldes kapitālsabiedrība apsaimnieko valsts interesēm nozīmīgus stratēģiskos aktīvus, nodrošinot to vērtības pieaugumu un tautsaimniecības izaugsmi, vienlaikus nesot atbildību sabiedrības priekšā par to izmantošanu, un/ vai 2) iesaistoties komercdarbībā tiek novērsta brīvā tirgus nepilnības¹.

LTRK aicina Pašvaldību, lemjot par līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībās, ņemt vērā iepriekš minētos LTRK priekšnoteikumus. Tāpat LTRK aicina pārskatīt kapitālsabiedrību sniegtos pakalpojumus un pēc iespējas vairāk kapitālsabiedrību darbības nodrošināšanā iesaistīt privāto sektoru.

KP konstatē, ka saskaņā ar Izvērtējumu, Pašvaldībai pieder 71,61 % Sabiedrības akciju,

¹ LTRK pamatnostādnes publiskas personas dalībai komercdarbībā. Pieejamas

šeit: <https://www.ltrk.lv/sites/default/files/inline->

[files/LTRK_pn_publisk%20s%20p%20dal%20abba%20komercd_0.pdf](https://www.ltrk.lv/sites/default/files/inline-files/LTRK_pn_publisk%20s%20p%20dal%20abba%20komercd_0.pdf)

27,58 % Sabiedrības akciju pieder SIA “Gren Jelgava” (turpmāk – GJ) un 0,81 % ir pārējie akcionāri, t.sk. SIA “Jelgavas ūdens”. Sabiedrība ir galvenais siltumtīklu infrastruktūras īpašnieks Pašvaldībā.

KP konstatē, ka GJ 100 % dalībnieks ir Gren Holding Company B.V., kas reģistrēta Nīderlandē. GJ pamatdarbība saskaņā ar statūtos norādīto ir elektroenerģijas ražošana (NACE 35.11). Izvērtējumā minēts, ka GJ nodarbojas ar siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanu un pārvadi, 92 % no Pašvaldības iedzīvotājiem nepieciešamā siltuma tiek saražoti Jelgavas biomasas koģenerācijas stacijā no vietējā, atjaunojamā resursa – enerģētiskās šķeldas.

Saskaņā ar Izvērtējumu Sabiedrība ir siltumtīklu īpašnieks, bet siltumtīklu apsaimniekošanu, uzturēšanu un attīstību veic GJ.

Saskaņā ar Izvērtējumu, Sabiedrības galvenais pamatdarbības veids atbilstoši apstiprinātajiem statūtiem ir sava vai nomāta nekustamā īpašuma izīrēšana un pārvaldīšana (NACE 68.20).

Izvērtējumā minēts, ka Sabiedrība papildus pamatdarbībai veic nekustamā īpašuma iznomāšanas pakalpojumus (ēkas un telpas, kas nav siltumtīklu infrastruktūra). Sabiedrība izīrē tos īpašumus, kurus šobrīd nelieto, piemēram, agrākās katlumājas. Šie pakalpojumi rada peļņu, ļaujot lietderīgi izmantot Sabiedrībai piederošos resursus.

Izvērtējumā norādīts, ka saskaņā ar nomas līgumu starp Sabiedrību un GJ, kurš stājās spēkā 2004. gada 1. decembrī (sākotnēji SIA “Jelgavas koģenerācija”, vēlāk SIA “Fortum Jelgava”), visi Sabiedrības aktīvi nodoti nomā GJ. Aktīvu nomas līguma nosacījumi paredz saistību nomniekam uzturēt nomas priekšmetu tādā apjomā un kārtībā, kāds tas bija nomas perioda sākumā, visu nomas laiku, un perioda beigās nolietotās vai nojauktās vērtības vai nu aizstāt, vai kompensēt naudā. Nomas līgums ir noslēgts uz laiku līdz 2034. gada 1. decembrim. GJ saražoto siltumu piegādā Pašvaldības iedzīvotājiem, kā arī nodrošina Jelgavas centralizētās siltumapgādes tīkla uzturēšanu un apkalpošanu.

Saskaņā ar Izvērtējumu Sabiedrības pakalpojumu saņēmēji ir juridiskas un fiziskas personas, kas dzīvo namos, kurus apsilda Sabiedrības infrastruktūra – tās ir aptuveni 16 000 māsaimniecību un 200 juridisko klientu, kā arī tiek nodrošināta ēku individuālo siltumpunktu apkalpošana daudzdzīvokļu mājām, individuālajām mājām un juridiskajiem klientiem. Sabiedrība nodrošina siltumapgādes infrastruktūru stratēģiski svarīgos objektos, kuros atrodas valsts un pašvaldību iestādes – skolas, bērnudārzi, slimnīcas un citi dienesti.

Saskaņā ar Izvērtējumu Sabiedrības finanšu plūsma ir pozitīva, nodrošinot stabilu peļņu. 2021. gadā Sabiedrības neto apgrozījums bija 105 430 EUR un gads tika noslēgts ar 30 331 EUR lielu peļņu, kas tika ieguldīta zaudējumu segšanai². Lielāko daļu ienākumu veido infrastruktūras iznomāšana GJ, bet aptuveni 30 % no apgrozījuma veido citu ēku iznomāšana. Nomas līgums ar GJ Sabiedrībai ir līdz 01.12.2034., līdz ar to var secināt, ka Sabiedrības pamatpakalpojums ir stabils un paredzams turpmāko gadu laikā.

Izvērtējumā norādīts, ka daļa Sabiedrības ēku nomas līgumi noslēgti ar izpirkuma tiesībām, trīs no tiem beigsies 2025. gadā, līdz ar to var prognozēt, ka ienākumi no ēku nomas pakāpeniski samazināsies, jo īpašumi tiks izpirkti. Šobrīd noslēgtie nomas līgumi paredz telpu īri cenās no 0,60–1,85 EUR par m² (atkarībā no telpas īpatnībām un līguma noslēgšanas gada).

² Sabiedrības 2021. gada pārskats

Saskaņā ar Izvērtējumu iepriekšējo gadu laikā ir veikta gan jaunu siltumtrases vadu izbūve, gan jau esošo atjaunošana. Balstoties uz Sabiedrības sniegtajiem datiem, vidēji 1 m siltumtrases rekonstrukcija izmaksā ~500 EUR. Jauna saistvada izbūve ~1000 EUR par 1 m. No 2015. līdz 2020. gadam ir renovēti siltumtīkli 9 317 m garumā, no jauna uzbūvēti siltumtīkli – 665 m. Šie projekti finansēti no GJ un ES fondu līdzekļiem. Sabiedrībai ir noslēgti līgumi par investīciju projektu īstenošanu, kas paredz pārraudzības periodu.

Saskaņā ar Izvērtējumu Centralizētas siltumapgādes sistēmas izveide Pašvaldības teritorijā attīstījusies jau 20. gadsimta sešdesmitajos gados. Sākotnēji tika izveidotas divas savstarpēji nesaistītas centralizētas siltumapgādes sistēmas (Lielupes labajā un kreisajā krastā), bet 2012. gadā zem Lielupes izbūvēja siltumapgādes sistēmas saistvadu, kas savieno un izveido centralizētās siltumapgādes tīklus abos Lielupes krastos. Saistvada garums ir 1408 metri, kopējais siltumtīklu infrastruktūras garums 2021. gadā bija 75 km (ar tendenci pieaugt, jo tiek piesaistīti jauni klienti). Ņemot vērā minēto var secināt, ka Sabiedrība jau vēsturiski ir veidojies kā dabīgais monopols Pašvaldībā, stratēģiski attīstot centralizētās siltumapgādes infrastruktūru, t.sk. tīklu izbūvi vienas iestādes ietvaros. Sabiedrība ir lielākais centralizēto siltumtīklu infrastruktūras īpašnieks Pašvaldībā. Šādas infrastruktūras izbūvei ir nepieciešami lieli finanšu un laika resursi, tāpēc Izvērtējumā secināts, ka šobrīd jaunu tirgus dalībnieku veidošanās nav iespējama.

Saskaņā ar Izvērtējumu Sabiedrības attīstību veicina GJ, kas apsaimnieko un uztur siltumtīklu infrastruktūru, Pašvaldība papildu ieguldījumus neveic. Pilsētas infrastruktūras gadījumā būtiska ir centralizācija, kas var ietaupīt resursus un nodrošināt vienādu pakalpojuma kvalitāti³, tāpēc infrastruktūras nodošana vairākiem spēlētājiem nav vēlama.

Izvērtējumā norādīts, ka saskaņā Pašvaldības attīstības programmu 2022.–2027.gadam, Pašvaldība neplāno investīcijas Sabiedrībā⁴. Visi iepriekšējie uzlabojumi tika veikti par ES fondiem un GJ līdzekļiem (siltumtīklu renovācija, jaunu klientu pieslēgšana un siltumenerģijas akumulācijas iekārtas ar tilpumu 5000 m³ izbūve pie koģenerācijas stacijas Rūpniecības ielā 73a par kopējo summu apmēram 6 milj. EUR apmērā).

Izvērtējumā minēts, ka Pašvaldībā nav citu tirgus spēlētāju, kas nodrošinātu siltumtīklu infrastruktūru. Kā vēl vienu tirgus dalībnieku var uzskatīt Latvijas Lauksaimniecības universitāti (turpmāk – LLU), jo tai ir sava katlu māja un tā varēja patstāvīgi apkurināt savas telpas, bet šis pakalpojums netiek piedāvāts citiem lietotājiem. Šobrīd LLU ir izrādījusi interesi par pievienošanos Sabiedrības infrastruktūrai un sniegtajiem pakalpojumiem, jo tas ir finansiāli izdevīgāk nekā savas katlu mājas uzturēšana.

Izvērtējumā norādīts, ka ar savu dalību Sabiedrībā Pašvaldība izpilda tai uzliktās funkcijas likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 1. punktā noteikto, organizējot komunālos pakalpojumus siltumapgādē. Izvērtējumā arī norādīts, ka Sabiedrības darbība atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 3. punktam, kas nosaka, ka pašvaldība var būt Sabiedrības daļu

³ Latvijas Republikas Valsts kontrole (2020). Notekūdeņu savākšanā, novadīšanā un attīrīšanā joprojām daudz izaicinājumu.

⁴ GeoLatvija.lv (2022). Jelgavas valstspilsētas un Jelgavas novada attīstības programma 2022.-2027.gadam (1.0 redakcija). Pieejams: https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_19568

turētājs, jo pārvalda stratēģiski svarīgus infrastruktūras objektus valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, vai valsts drošībai – centralizētos siltumtīklus. Pašreizējais līdzdalības Sabiedrībā veids ir atbilstošs normatīvo aktu prasībām, t.i., Sabiedrība nodrošina Pašvaldības funkciju, organizējot iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 15. pantam.

Ņemot vērā minēto, KP secina, ka Sabiedrības pamatdarbība saistīta stratēģiski svarīgu Pašvaldības infrastruktūras objektu – centralizēto siltumtīklu pārvaldīšanu, kur Sabiedrība ir siltumtīklu īpašnieks, bet siltumtīklu apsaimniekošanu, uzturēšanu un attīstību veic GJ. Sabiedrība vēsturiski ir veidojusies kā dabīgs monopols Pašvaldībā un ir lielākais centralizēto siltumtīklu infrastruktūras īpašnieks Pašvaldībā. Siltumtīklu infrastruktūras izveide ir laikietilpīga un prasa daudz resursu, līdz ar to KP piekrīt Izvērtējumā minētajam, ka infrastruktūras gadījumā būtiska ir centralizācija, kas var ietaupīt resursus un nodrošināt vienādu pakalpojuma kvalitāti, tāpēc infrastruktūras nodošana vairākiem spēlētājiem nav vēlama.

Ievērojot iepriekš minēto, KP secina, ka Kapitālsabiedrības pamatdarbība – centralizēto siltumtīklu pārvaldīšanu ir uzskatāma kā stratēģiski svarīga un atbilst VPIL 88. panta pirmās daļas 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem un ir saglabājama.

Vērtējot Sabiedrības papildu pakalpojumu – nekustamā īpašuma iznomāšanu, KP secina, ka tas saistāms ar resursu lietderīgu izmantošanu. Vienlaikus KP aicina pievērst uzmanību iespējamiem konkurences neitralitātes riskiem saistībā ar nekustamā īpašuma iznomāšanu.

Ar cieņu
priekšsēdētājs

J. Gaiķis